

Flora- en faunaonderzoek

Landgoed Klarenbeek

Eelerwoude

kleurt het landelijk gebied

Flora- en faunaonderzoek

Landgoed Klarenbeek

Definitief

Opdrachtgever

Landgoed Klarenbeek
Dhr. en mevr. Krepel
Postbus 2
7380 AA Klarenbeek

Opdrachtnemer

Eelerwoude
Postbus 53
7470 AB Goor
T (0547) 26 35 15
F (0547) 26 33 15
E info@eelerwoude.nl
I www.eelerwoude.nl

Projectgegevens:

Projectnummer: P2814.2
Datum: 2-10-2012
Projectleider: R.J. Koops
Opgesteld: D. Welink
Gecontroleerd: S. Boekhout

© Eelerwoude 2012, niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden zonder schriftelijke toestemming van Eelerwoude bv.

De opmaak van dit rapport gaat uit van dubbelzijdig afdrukken.

INHOUD

1	INLEIDING.....	5
2	GEBIEDSKARAKTERISTIEK.....	6
2.1	Huidige situatie.....	6
2.2	Nieuwe situatie.....	6
3	NATUURWETGEVING	8
3.1	Flora- en faunawet beschermd flora en fauna.....	8
3.2	Natura 2000-gebieden, Natuurbeschermingswet 1998.....	9
3.3	Ecologische Hoofdstructuur.....	9
4	METHODE.....	10
4.1	Bureauonderzoek.....	10
4.2	Veldonderzoek	10
5	BESCHERMDE SOORTEN EN EFFECTEN	12
5.1	Planten.....	12
5.2	Zoogdieren.....	12
5.3	Vogels.....	14
5.4	Amfibieën.....	15
5.5	Reptielen.....	16
5.6	Vissen	16
5.7	Ongewervelden.....	17
6	CONCLUSIE EN VERVOLG	18
6.1	Licht beschermde soorten	18
6.2	Zwaardere beschermde soorten	18
6.3	Broedvogels.....	18
6.4	Voorgenomen ontwikkelingen kunnen doorgang vinden.....	19
	LITERATUURLIJST	21
	BIJLAGE 1 FLORA- EN FAUNAWET	22
	BIJLAGE 2 RUIMTELIJKE ONTWIKKELINGEN	25
	BIJLAGE 3 WAARNEMINGEN.....	26

Figuur 1. Ligging van landgoed Klarenbeek(binnen rode lijnen).

1

INLEIDING

Op Landgoed Klarenbeek is men op zoek naar nieuwe economische dragers. Daarvoor is in mei 2012 een visie opgesteld (Eelerwoude, 2012). Onderdeel van de visie zijn enkele ruimtelijke ontwikkelingen: sloop, verbouw en nieuwbouw van enkele gebouwen. Deze ontwikkelingen moeten worden getoetst aan de natuurwetgeving.

Een eerste stap in deze toetsing is een flora- en faunaonderzoek. Dit onderzoek richt zich op het verkrijgen van een goed beeld van de mogelijke effecten van de ontwikkelingen op de beschermde natuurwaarden op en rond de ontwikkelingslocaties. Op basis daarvan worden uitspraken gedaan over de (mogelijke) effecten van de voorgenomen ontwikkelingen en de eventueel noodzakelijke vervolgstappen.

Voorliggend rapport beschrijft de resultaten en conclusies van het onderzoek.

2

GEBIEDSKARAKTERISTIEK

2.1 Huidige situatie

Het plangebied ligt ten oosten van Klarenbeek en bestaat voor een groot deel uit bos. Verder zijn er enkele open ruimtes, een vijver, een beek en een aantal gebouwen. Figuur 1 geeft de ligging van landgoed Klarenbeek weer.

Bijlage 2 geeft een overzicht van de locaties waar gebouwen nieuw worden gebouwd, gesloopt of gerestaureerd. De nieuwbouwlocatie in het noorden van het plangebied bestaat uit intensief beheerd weiland. Het wordt aan de noordkant begrensd door een weg langs het kanaal. Aan de westkant ligt een weg met laanbeplanting, aan de noordkant loopt een houtwal met volwassen bomen.

De meest westelijke nieuwbouwlocatie bestaat ook uit intensief beheerd grasland. De derde nieuwbouw locatie ligt in een jong stuk bos.

Nieuwbouwlocatie in het noorden

Te slopen gebouw in het zuiden

De te ontwikkelingen gebouwen in het centrum van het landgoed betreft een caravanstalling, die bestaat uit een golfplaten dak op staanders. Daarnaast staan er 3 woonhuizen, met pannendaken. Op de meest oostelijke slooplocatie staat een laag gebouwtje met dakpannen, spouwmuren en grote ramen. Tijdens het tweede veldbezoek (zie hoofdstuk 4) waren de dakpannen grotendeels verwijderd.

2.2 Nieuwe situatie

Op 3 locaties worden 1 of 2 woonhuizen gebouwd, zie bijlage 2. De andere gebouwen worden verbouwd of gesloopt, zie bijlage 2. Alleen de nieuwbouw- en slooplocaties die op deze kaart zijn aangegeven, zijn in voorliggend onderzoek getoetst.

3

NATUURWETGEVING

De natuurwet- en regelgeving kent twee sporen, namelijk een gebiedsgericht (Natuurbeschermingswet 1998, EHS-beleid) en een soortgericht spoor (Flora- en faunawet). Met de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 zijn de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn in de nationale wetgeving geïmplementeerd.

3.1 Flora- en faunawet beschermd flora en fauna

De Flora- en faunawet richt zich op de bescherming van soorten. De Flora- en faunawet gaat uit van het 'nee, tenzij'-principe. Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk. Centraal hierbij staat de zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende planten en dieren en hun leefomgeving.

Onder bepaalde voorwaarden is een algemene vrijstelling van de ontheffingsplicht van de Flora- en faunawet van toepassing. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het plangebied. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden.

- Soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime
- Soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime
- Soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime

Vogels nemen in de Flora- en faunawet een bijzondere positie in. Vogels worden tijdens het broedseizoen beschermd door de Flora- en faunawet. Voor het aantasten van broedende vogels geldt een zware toets vergelijkbaar met tabel 3-soorten. Daarnaast zijn voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van een aantal vogelsoorten jaarrond beschermd (mits niet definitief verlaten). Het betreft nesten van boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, huismus, havik, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespendif en zwarte wouw.

Voor tabel 1-soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling van de ontheffingsplicht en daarom is geen ontheffing nodig. Deze soorten zijn bij dit onderzoek buiten beschouwing gelaten. Zie bijlage 1 voor een uitgebreide beschrijving en toelichting op de Flora- en faunawet. De Flora- en faunawet is overal en altijd van toepassing bij ontwikkelingen. In hoofdstuk 5 wordt verder ingegaan op de aanwezigheid van beschermde soorten.

3.2 Natura 2000-gebieden, Natuurbeschermingswet 1998

Natura 2000 is een samenhangend netwerk van natuurgebieden in Europa. Natura 2000 bestaat uit gebieden die zijn aangewezen in het kader van de Europese Vogelrichtlijn (79/409/EEG) en gebieden die zijn aangemeld op grond van de Europese Habitatrichtlijn (92/43/EEG). Deze gebieden worden in Nederland op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 beschermd.

Rondom Landgoed Klarenbeek liggen drie natuurgebieden welke zijn beschermd in het kader van de Natura 2000. Deze liggen op ongeveer 3 kilometer afstand van het landgoed. Dit betreffen de volgende gebieden: ten zuiden Landgoederen Brummen, ten westen de Veluwe en ten oosten de Uiterwaarden IJssel.

Gezien de relatief kleinschalige en zeer lokale ontwikkelingen in het plangebied, is het onwaarschijnlijk dat deze ontwikkelingen negatieve effecten hebben op de beschermde natuurgebieden. Toetsing aan de Natuurbeschermingswet 1998 is derhalve niet aan de orde.

3.3 Ecologische Hoofdstructuur

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is de kern van het Nederlandse natuurbeleid. De EHS is in provinciale structuurvisies) uitgewerkt. In of in de directe nabijheid van de EHS geldt het 'nee, tenzij'- principe. In principe zijn er geen ontwikkelingen toegestaan als zij de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten. Wanneer bij een ontwikkeling mogelijke effecten op de EHS denkbaar zijn, is het raadzaam (en in sommige gevallen noodzakelijk) een toetsing in het kader van de EHS uit te voeren.

Bij de effectenbeoordeling m.b.t. de EHS moet bepaald worden of er sprake is van een significant negatief effect op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS. Hierbij rekening houdend met de volgende wezenlijke waarden:

- De bij het gebied behorende natuurdoelen en -kwaliteit;
- Geomorfologische en aardkundige waarden en processen;
- De waterhuishouding;
- De kwaliteit van bodem, water en lucht;
- Rust, stilte, donkerte en openheid;
- De landschapsstructuur;
- De belevingswaarde.

Landgoed Klarenbeek valt binnen de Ecologische hoofdstructuur (EHS); de EHS-natuur en de EHS-verweving. De ontwikkelingen zijn zeer lokaal, relatief kleinschalig en voor een deel aan bestaande gebouwen of op bebouwde locaties. De werkzaamheden hebben weinig tot geen uitstraling naar de omgeving. De aanwezige groenstructuren blijven behouden. Wezenlijke waarden en kenmerken van het EHS gebied blijven behouden.

Op het moment van schrijven wordt de begrenzing van de EHS heroverwogen. De begrenzing van de EHS ten opzichte van het landgoed kan dus nog wijzigen.

4

METHODE

De aanwezige natuurwaarden zijn in beeld gebracht op basis van een verkenning van bestaande inventarisatiegegevens en een flora- en faunaonderzoek.

4.1 Bureauonderzoek

Landelijke, provinciale en gemeentelijke verspreidingsinformatie zijn, indien aanwezig, geraadpleegd met betrekking tot planten, dagvlinders, amfibieën, reptielen, vogels en zoogdieren, zoals verspreidingsatlassen en websites als www.waarneming.nl en www.telmee.nl. De landelijke verspreidingsinformatie uit atlassen, die deels gedateerd is, moet blijken of nabij de locaties in het verleden strikt beschermde soorten zijn aangetroffen. Exacte locaties of datering van de waarnemingen zijn daarbij veelal niet bekend. Deze gegevens hebben vaak betrekking op atlasblokken (5x5 kilometer). De soortgegevens hebben daarom veelal betrekking op de regio en niet specifiek op het plangebied. Waarnemingen die gemeld zijn op websites zijn vaak tot de exacte locatie te herleiden. Een groot aantal amateurs en professionals zetten op deze websites hun natuurwaarnemingen. De site wordt gecontroleerd door een validatiecommissie. Soortwaarnemingen via deze bron zijn redelijk betrouwbaar, maar kunnen moeilijk geverifieerd worden. Wel kan het een beeld geven van mogelijke soorten in de regio. Waarnemingen zijn, in tegenstelling tot atlassen, vaak tot op de exacte locatie te herleiden.

4.2 Veldonderzoek

Om een beeld te krijgen van de aanwezigheid en verspreiding van beschermde plant- en diersoorten in en rondom de ontwikkelingslocaties, is in de zomer en het najaar van 2012 een veldonderzoek uitgevoerd. Dit onderzoek heeft zich in het bijzonder gericht op de aanwezigheid van vleermuizen. Tijdens de veldbezoeken is ook gelet op andere (zwaardere) beschermde soorten, zoals steenmarter en vogels met een vaste rust- en verblijfplaats. De veldbezoeken zijn uitgevoerd door V. de Lenne en S. Boekhout, ecologische adviseurs bij Eelerwoude.

Vleermuizen

Bij de uitvoering van het vleermuisonderzoek is gewerkt conform het 'Protocol voor vleermuisinventarisaties' dat op 24 februari 2012 door het Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, de Zoogdiervereniging en de Gegevensautoriteit Natuur is geactualiseerd voor het uitvoeren van vleermuisonderzoek.

Het vleermuisonderzoek heeft zich gericht op het vaststellen van vaste rust- en verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden van vleermuizen in en rond de gebouwen. Er zijn in totaal vijf veldbezoeken gebracht op de volgende data: 14 juni, 9 en 26 juli, 23 augustus en 5 september 2012. De veldbezoeken hebben plaatsgevonden in de avonduren, van ruim voor zonsondergang tot ruim daarna en eenmaal (26 juli) 's ochtends van ruim voor tot na zonsopgang. De bezoeken zijn uitgevoerd onder voor vleermuizen gunstige weersomstandigheden: droog, gemiddeld 15 °C, windkracht 2 en licht bewolkt.

Tijdens het vleermuisonderzoek is gebruik gemaakt van een batdetector Pettersson D100 in combinatie met een Pettersson D240X. Hiermee kunnen de ultrasone geluiden die vleermuizen tijdens het vliegen uitzenden voor het menselijk gehoor hoorbaar gemaakt worden.

5

BESCHERMDE SOORTEN EN EFFECTEN

5.1 Planten

Voorkomen en functie

Er zijn tijdens het veldbezoek geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Gelet op de aanwezige terreintypen, het beheer en de functie van het plangebied is het niet waarschijnlijk dat binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden (zwaarder) beschermde plantensoorten voorkomen.

Effecten en ontheffing

De ontwikkelingen zullen geen effecten hebben op beschermde plantensoorten. Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing Flora- en faunawet is niet aan de orde voor beschermde flora.

5.2 Zoogdieren

5.2.1 Vleermuizen

Voorkomen en functie

Het plangebied is tijdens het veldbezoek beoordeeld op geschiktheid voor vleermuizen. Hierbij is onderscheid gemaakt in: verblijfplaats, vliegroute en foerageergebied. Bijlage 3 geeft de verspreidingskaart weer van de aangetroffen vleermuissoorten.

Tijdens de veldbezoeken zijn vijf vleermuissoorten waargenomen: gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis en watervleermuis.

Verblijfplaatsen

Op de nieuwbouwlocaties zijn geen (potentiële) verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig. De aanwezige bomen zijn daarvoor te jong (dun). De te slopen gebouwen zijn niet geschikt als verblijfplaats, door het ontbreken van goed geïsoleerde plekken. Bij de beide gebouwen die zullen worden gerestaureerd en/of een andere bestemming krijgen (het landhuis en de beheerderswoning) en het huidige kantoor, zijn baltsende mannetjes waargenomen van gewone dwergvleermuis, zie bijlage 3. Deze gebouwen zijn dus in gebruik als baltsplaats. Gewone dwergvleermuis gebruikt de (omgeving van de) baltsplaats vaak ook als paarverblijf en als winterverblijf. De drie gebouwen kunnen dus behalve een baltsplaats ook een paarverblijf en/of winterverblijfplaats hebben.

Het landhuis is daarnaast in gebruik als zomerverblijfplaats van gewone dwergvleermuis. Tijdens de veldbezoeken zijn twee gewone dwergvleermuizen waargenomen achter de luiken. Deze vleermuizen worden door de bewoner vaker achter de luiken aangetroffen.

Vliegroutes

De Kopermolen en het pad ten westen van het landhuis is een vliegroute van enkele gewone dwergvleermuizen. Langs de Kopermolen zijn tevens enkele passerende laatvliegers aangetroffen. Andere vliegroutes zijn niet vastgesteld.

Foerageergebied

Tijdens de veldbezoeken zijn diverse foeragerende dieren waargenomen. Boven de beek foerageren watervleermuizen (2-5). Rond het landhuis vlogen diverse gewone dwergvleermuizen (5-20), laatvliegers (4) en rosse vleermuizen (1-2), die daar jaagden en weer verder vlogen. Tijdens 2 veldbezoeken is een *myotis* (spec.) foeragerend waargenomen. Vanwege de zeer korte duur van de waarnemingen konden deze vleermuizen niet verder worden gedetermineerd.

Effecten en ontheffing

Alle vleermuissoorten zijn strikt beschermd onder de Flora- en faunawet. Het verjagen, vangen en doden van individuen van beschermde soorten, alsmede het verstoren of vernielen van vaste verblijfplaatsen (inclusief de functionele leefomgeving) is verboden vanuit de Flora- en faunawet. De functionaliteit van verblijfplaatsen van vleermuizen dient te allen tijde gegarandeerd te blijven.

De voorgenomen ruimtelijke ontwikkelingen kunnen bij het landhuis, het huidige kantoor en de beheerderswoning leiden tot verstoring van vleermuizen en hun verblijfplaats. Details over de werkwijze en de werkzaamheden aan deze gebouwen zijn op dit moment niet bekend. Het is in principe mogelijk om verbouwingswerkzaamheden uit te voeren zonder vleermuizen te verstoren, bijvoorbeeld door de werkzaamheden in een bepaald seizoen uit te voeren. Daarom moeten de werkzaamheden, werkwijze en de planning voor deze gebouwen worden voorgelegd aan een vleermuizen-deskundige. Deze moet aangeven op welke wijze gewerkt moet worden om verstoring te voorkomen. Als daarmee verstoring geheel wordt voorkomen, is geen ontheffing nodig. Wanneer de vleermuizen of hun verblijfplaatsen wel worden verstoord, moet wel een ontheffing worden aangevraagd.

Bij de andere te slopen en te renoveren gebouwen, zoals aangegeven in bijlage 2, zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen tijdens het onderzoek waargenomen. De ontwikkelingen zullen geen negatief effect hebben op vliegroutes en foerageergebieden.

5.2.2 Overige zoogdieren

Voorkomen en functie

In en rondom de locaties kunnen algemene zoogdieren van de tabel 1 van de Flora- en faunawet voorkomen zoals bunzing, egel, haas en huisspitsmuis.

In de omgeving van en op het landgoed zelf komen diverse zwaarder beschermde grondgebonden zoogdieren voor als eekhoorn en steenmarter (tabel 2-soorten) en das

en boommarter (tabel 3-soorten). Op de te ontwikkelen locaties zijn geen verblijfplaatsen of sporen van deze zwaardere beschermde grondgebonden zoogdieren waargenomen. De locaties vormen voor de meeste soorten geen geschikt biotoop. Alleen voor steenmarter vormen de gebouwen een potentiële verblijfplaats. Mogelijk worden de omgeving van de gebouwen en de nieuwbouwlocaties door steenmarter gebruikt als foerageergebied en/of voor migratie tussen verschillende leefgebieden. Deze functies blijven behouden tijdens en na de werkzaamheden.

Andere zwaar(der) beschermde grondgebonden zoogdiersoorten, zoals veldspitsmuis en waterspitsmuis worden niet in en rondom het plangebied verwacht vanwege het ongeschikte biotoop en/of het bekende verspreidingsgebied van de soorten.

Effecten en ontheffing

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies of verstoring van leefgebied van de genoemde zoogdieren van tabel 1 van de Flora- en faunawet. Dit heeft geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten omdat er voldoende alternatief leefgebied aanwezig blijft en het relatief algemene soorten betreft. Voor deze soorten geldt dan ook een vrijstelling. Wel is ook op deze groep de zorgplicht van toepassing. Zie bijlage 1 voor meer informatie.

Steenmarter kan van het plangebied gebruik maken als onderdeel van zijn leefgebied. Dit zal niet worden verstoord. Negatieve effecten op zwaardere beschermde grondgebonden zoogdieren worden niet verwacht.

Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing Flora- en faunawet is niet aan de orde voor beschermde grondgebonden zoogdieren.

5.3 Vogels

Voorkomen en functie

Broedvogels algemeen en categorie 5¹

De aangetroffen vogels in en direct rondom de locaties vallen onder de groep van algemene broedvogels. Het gaat om soorten als houtduif, koolmees, merel, pimpelmees en vink. Mogelijk dat deze soorten ook in de begroeiing rondom de ontwikkelingslocaties broeden. In de directe omgeving van de ontwikkelingslocaties zijn 2 keer roepende bosuilen gehoord, waarvan 1 keer een mannetje en vrouwtje. Deze zijn niet aan de gebouwen gebonden. Bosuil, koolmees en pimpelmees vallen onder categorie 5 van de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten'. Hieronder wordt dit in het kader 'categorie 5-soorten' verder toegelicht.

Categorie 5-soorten

In de sinds augustus 2009 geldende 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' zijn een aantal vogelsoorten opgenomen als categorie 5-soort. Deze categorie 5-soorten betreft een groep van broedvogelsoorten die vaak terugkeert naar de plaats waar ze hebben gebroed, maar die over voldoende

¹ Zie Bijlage 1 voor een nadere toelichting op de verschillende categorieën bij de bescherming van broedvogels

flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats door bijvoorbeeld ruimtelijke ontwikkelingen verloren is gegaan, uit te wijken naar andere locaties in de omgeving. Nesten van deze soorten zijn niet beschermd buiten het broedseizoen, maar vragen wel extra aandacht. Indien zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat verantwoorden zijn deze nesten namelijk wel jaarrond beschermd.

Categorie 1 tot en met 4¹

Op de locaties zijn geen sporen of verblijfplaatsen aangetroffen van vogels waarvan de vaste rust- en verblijfplaats jaarrond beschermd is. Tijdens één van de veldbezoeken vloog een gierzwaluw over. Deze is niet aan de ontwikkelingslocaties gebonden.

Effecten en ontheffing

Broedvogels algemeen

Alle vogelsoorten in Nederland zijn strikt beschermd onder de Flora- en faunawet. Voor alle beschermde inheemse (ook algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die nesten beschadigen of verstoren. Verstoring kan in veel situaties worden voorkomen door versturende werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren. Werkzaamheden binnen het broedseizoen zijn mogelijk indien is vastgesteld dat er met deze werkzaamheden geen nesten van broedende vogels worden verstoord. De periode van 15 maart tot 15 juli wordt over het algemeen beschouwd als broedseizoen. Voor de Flora- en faunawet zijn echter alle bewoonde vogelnesten beschermd, ongeacht het tijdstip van het jaar. Het genoemde termijn moet daarom niet al te strikt worden toegepast.

Categorie 5

Op de ontwikkelingslocaties zijn geen broedlocaties te verwachten van categorie 5-soorten. Van negatieve effecten die vragen om mitigerende of compenserende maatregelen voor categorie 5-soorten is daarom geen sprake.

Categorie 1 tot en met 4

Op de ontwikkelingslocaties zijn geen verblijfplaatsen van jaarrondsoorten waargenomen. Met de voorgenomen ruimtelijke ontwikkelingen worden daarom geen negatieve effecten verwacht op jaarrondsoorten.

Indien rekening wordt gehouden met broedende vogels, is nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing Flora- en faunawet niet aan de orde voor beschermde vogels.

5.4 Amfibieën

Voorkomen en functie

Een aantal soorten, zoals bruine kikker, bastaardkikker en gewone pad kan de locaties gebruiken als landbiotoop, om te overwinteren. Op de ontwikkelingslocaties zijn geen waterelementen aanwezig.

Voor zover kon worden nagegaan zij in de directe omgeving van de ontwikkelingslocaties geen waarnemingen van zwaarder beschermde soorten gedaan. De locaties hebben ook geen geschikte biotopen voor deze soorten.

Effecten en ontheffing

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een zeer beperkt verlies of verstoring van het leefgebied van de genoemde amfibieën van tabel 1 van de Flora- en faunawet. Dit heeft geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten omdat er voldoende leefgebied aanwezig blijft en het relatief algemene soorten betreft. Voor deze soorten geldt dan ook een vrijstelling, wel is de algemene zorgplicht van toepassing. Zwaarder beschermde soorten zijn niet binnen het plangebied te verwachten.

Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing Flora- en faunawet is niet aan de orde voor beschermde amfibieën.

5.5 Reptielen

Voorkomen en functie

Voor zover kon worden nagegaan zij in de directe omgeving van de ontwikkelingslocaties geen waarnemingen van zwaarder beschermde soorten gedaan. Ten zuiden van het landgoed is wel levendbarende hagedis waargenomen. Op de ontwikkellocaties is geen geschikt biotoop voor reptielen aanwezig.

Effecten en ontheffing

Beschermde reptielen zijn binnen het plangebied niet te verwachten.

Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing Flora- en faunawet is niet aan de orde voor beschermde reptielen.

5.6 Vissen

Voorkomen en functie

Op de ontwikkelingslocaties zijn geen watervoerende elementen (sloten, poelen, enz) aanwezig. Tussen de gebouwen stroomt de Klarenbeek. Hierin zijn 5 palingen waargenomen.

Effecten en ontheffing

Er zullen geen werkzaamheden aan de beek worden uitgevoerd. De ontwikkelingen zullen geen effect hebben op de beek en daarmee niet op het leefgebied van de paling.

Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing Flora- en faunawet is niet aan de orde voor beschermde vissen.

5.7 Ongewervelden

Voorkomen en functie

Beschermde ongewervelden (dagvlinders, libellen, kevers, Europese rivierkreeft en platte schijfhoren) worden op grond van verspreidingsgegevens en habitatvoorkeuren niet verwacht binnen het plangebied.

Effecten en ontheffing

Er worden geen beschermde ongewervelden verwacht in het plangebied. Negatieve effecten zijn dan ook niet te verwachten.

Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing Flora- en faunawet is niet aan de orde voor beschermde ongewervelden.

6

CONCLUSIE EN VERVOLG

Op basis van deze quickscan wordt geen toetsing van de effecten van de ontwikkelingen op de Natura 2000-gebieden en de Ecologische Hoofdstructuur noodzakelijk geacht.

Daarnaast wordt geconstateerd dat door de ontwikkelingen mogelijk enkele tabel 1-soorten worden verstoord. Ook kunnen de werkzaamheden verblijfplaatsen van dwergvleermuizen verstoren. In tabel 1 is een samenvatting gegeven van deze resultaten.

6.1 Licht beschermde soorten

In het plangebied zijn enkele soorten te verwachten die op tabel 1 van de Flora- en faunawet staan, zoals algemene grondgebonden zoogdieren en algemene amfibieën. De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies of verstoring van leefgebied van enkele soorten van tabel 1 van de Flora- en faunawet. Dit heeft geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten, omdat er voldoende leefgebied aanwezig blijft en het relatief algemene soorten betreft. Voor deze soorten geldt dan ook een vrijstelling. Wel is op deze groep de zorgplicht van toepassing (zie bijlage 1).

6.2 Zwaarder beschermde soorten

De ontwikkelingslocaties, zie bijlage 2, maken onderdeel uit van het leefgebied van zwaarder beschermde vleermuizen en waarschijnlijk ook steenmarter. Bij het landhuis, de beheerderswoning en het huidige kantoor zijn een zomerverblijfplaats en twee paarplaatsen van gewone dwergvleermuis aangetroffen. Dit betekent dat deze gebouwen ook in gebruik kunnen zijn als winterverblijfplaats. De werkzaamheden aan deze gebouwen moeten dan ook worden afgestemd met een vleermuisdeskundige. Waarschijnlijk kunnen met een aangepaste werkwijze en uitvoeringsperiode negatieve effecten op vleermuizen worden voorkomen en de verblijfplaatsen behouden. Wanneer dit toch niet het geval is, moet een ontheffing worden aangevraagd. Foerageergebied en vliegroutes worden niet verstoord.

6.3 Broedvogels

In het plangebied zijn geen verblijfplaatsen waargenomen van jaarrondsoorten. Wel geldt voor alle beschermde, inheemse (ook de algemeen voorkomende) vogelsoorten vanuit de Flora- en faunawet een verbod op handelingen die in gebruik zijnde nesten of eieren

beschadigen of verstoren. Verstoring kan in veel situaties worden voorkomen door verstorende werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren. Werkzaamheden binnen het broedseizoen zijn mogelijk indien is vastgesteld dat er met deze werkzaamheden geen nesten van broedende vogels worden verstoord.

6.4 Voorgenomen ontwikkelingen kunnen doorgang vinden

De werkzaamheden aan het landhuis, het kantoor en de huidige beheerderswoning kunnen verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis verstoren. Dit is ontheffingsplichtig. De gedetailleerde werkzaamheden moeten aan een vleermuisdeskundige worden voorgelegd. Afhankelijk van zijn of haar oordeel kunnen de werkzaamheden zodanig worden uitgevoerd dat geen verstoring optreedt, óf zal een ontheffing moeten worden aangevraagd.

Mits geen broedende vogels worden verstoord, treden verder geen negatieve effecten op beschermde soorten op.

Tabel	Soort(groep)	Gebruik gebied	Effect ruimtelijke ontwikkelingen	Ontheffing	Vervolg Nader onderzoek / mitigerende en/of compenserende maatregelen
1	Algemene grondgebonden zoogdieren	Leefgebied	Mogelijk tijdelijke aantasting of beperkt verlies van leefgebied	Nee	Zorgplicht
1	Algemene amfibieën	Leefgebied	Tijdelijke aantasting leefgebied of beperkt verlies van leefgebied	Nee	Zorgplicht
2	Steenmarter	Mogelijk leefgebied	Geen: functionele leefomgeving blijft behouden. Verblijfplaatsen zijn niet aangetroffen.	Nee	Zorgplicht
3	Vleermuizen	Leefgebied	Mogelijk verstoring van verblijfplaatsen.	Nee, mits	werkzaamheden door deskundige worden beoordeeld / aangepast en dan geen effecten opleveren.
V	Vogels	Leefgebied, inclusief broedlocatie	Geen: functionele leefomgeving blijft behouden. Verblijfplaatsen zijn niet aangetroffen.	Nee, mits	werkzaamheden buiten broedseizoen uitvoeren, zorgplicht
V5	Vogels - categorie 5	Leefgebied, inclusief broedlocatie	Geen: functionele leefomgeving blijft behouden. Verblijfplaatsen zijn niet aangetroffen	Nee, mits	Werkzaamheden buiten broedseizoen uitvoeren, zorgplicht

LITERATUURLIJST

- § Dienst Regelingen (2009). *Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijk ingrepen.*
- § Dienst Regelingen (2009). *Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijk ingrepen Flora- en faunawet.*
- § Eelerwoude, 2012, *Landgoedplan Klarenbeek, Landgoedvisie*
- § Koninklijke Vermande (1999-2009). *Planten en dieren, Flora- en faunawet, band 1, 2, 3, 4 en 5.* SDU Uitgeverij, Den Haag
- § Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (2004). *501 Algemene Maatregel van Bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen.* Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden.
- § Provincie Gelderland (2006). *Kernkwaliteiten en omgevingscondities van de Gelderse Ecologische Hoofdstructuur - streekplanuitwerking.* vastgesteld door GS in mei 2006.
- § Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging & Gegevensautoriteit Natuur (2012). *Protocol voor vleermuisinventarisaties.* 24 februari 2012

www.waarneming.nl

www.telmee.nl

BIJLAGE 1 FLORA- EN FAUNAWET

Inleiding

Per 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. In deze wet, gepubliceerd op 14 juli 1998 in het Staatsblad 402, is de soortbescherming geregeld van in Nederland inheemse in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. De wet sluit aan op de Europese natuurregelgeving (Natura 2000). De wet is in plaats gekomen voor de Jachtwet, de Vogelwet 1936, de soortenparagraaf uit de Natuurbeschermingswet, de Wet bedreigde uitheemse dier- en plantensoorten en de soortbeschermingscomponent uit de Europese Habitatrichtlijn en de Europese Vogelrichtlijn. Deze Europese soortenbescherming heeft met de Flora- en faunawet dus een Nederlandse vertaling gekregen.

Zorgplicht

De Flora- en faunawet gaat over de bescherming van ongeveer 500 planten- en diersoorten, van de 36.000 soorten die in Nederland voorkomen. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij-principe'). Centraal staat hierbij de zorgplicht, wat inhoudt dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten en hun leefomgeving. De wet erkent hierbij de intrinsieke waarde van de in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. Alle soorten hebben een eigen rol in het ecosysteem en dragen bij aan de biodiversiteit. Dat betekent dat voor de wet alle dieren en planten van onvervangbare waarde zijn en dat daar dus zorgvuldig mee omgegaan moet worden. Het gevolg is onder andere, dat iedereen die redelijkerwijs weet of kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor beschermde dier- of plantensoorten worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten, dan wel naar redelijkheid alle maatregelen te nemen om die gevolgen te voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Beschermde soorten

Via de Flora- en faunawet worden de volgende planten- en diersoorten beschermd:

- ruim 100 inheemse plantensoorten die van nature in Nederland in het wild voorkomen;
- alle soorten vogels die van nature op het grondgebied van de lidstaten van de EU in het wild voorkomen;
- alle zoogdieren die van nature in Nederland in het wild voorkomen, met uitzondering van bruine rat, zwarte rat en huismuis;
- alle amfibieën en reptielen die van nature in Nederland in het wild voorkomen;
- vissen, en schaal- en schelpdieren voorzover ze niet onder de Visserijwet vallen;
- bepaalde soorten insecten (bijvoorbeeld vlinders, libellen en mieren);

Als beschermde inheemse soort kunnen door middel van algemene maatregel van bestuur worden aangewezen. Het gaat om soorten die van nature in Nederland voorkomen en: die in hun voortbestaan bedreigd of gevaar lopen in hun voortbestaan bedreigd worden; mogelijk in hun voortbestaan bedreigd worden door overmatige benutting en die uit Nederland zijn verdwenen, maar waarvan de kans op terugkeer reëel is.

Verbodsbepalingen

Om de instandhouding van de wettelijk beschermde soorten te waarborgen, moeten negatieve effecten op die instandhouding voorkomen worden. Welke negatieve effecten dat precies zijn, kan niet in een lijst opgesomd worden. Dat is afhankelijk van soort, locatie en aard van de ingreep. Om die bescherming toch enigszins concreet te maken,

zijn een aantal voor planten en dieren schadelijke handelingen als verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet opgenomen. De belangrijkste artikelen zijn:

- Artikel 8: het is verboden beschermde planten te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
- Artikel 9: het is verboden beschermde dieren te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- Artikel 10: het is verboden beschermde dieren opzettelijk te verontrusten.
- Artikel 11: het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde dieren te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- Artikel 12: het is verboden eieren van beschermde dieren te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Ontheffing

Bij werkzaamheden waarbij een schadelijk effect optreedt voor beschermde soorten, is een ontheffing of vrijstelling nodig op de in de wet gestelde verbodsbepalingen (artikel 8 tot en met 18). In artikel 75 van de Flora- en faunawet wordt de mogelijkheid geboden om ontheffing aan te vragen op de verbodsbepalingen. De bevoegdheid om een ontheffing te verlenen in het kader van artikel 75 van de Flora- en faunawet ligt bij de Staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie. Een aanvraag tot ontheffing kan worden ingediend bij Dienst Regelingen van het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie.

Bij de ontheffingverlening gelden, afhankelijk van de status van de soort, verschillende voorwaarden waaraan voldoen moet worden. Onderscheid wordt gemaakt in een lichte toets en een uitgebreide toets.

De **lichte toets** geldt voor algemene soorten en overige soorten (categorie 1 en 2; zie vrijstelling). De lichte toets houdt in dat de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen (doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding).

De **uitgebreide toets** geldt voor soorten die in bijlage IV van de Habitatrichtlijn zijn opgenomen, voor soorten van bijlage 1 AMvB artikel 75 en voor beschermde vogelsoorten (categorie 3; zie vrijstelling). De uitgebreide toets houdt in dat:

- de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen (doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding) en
- er geen alternatief is voor de activiteiten en
- er sprake is van groot maatschappelijk belang (zoals volksgezondheid, openbare veiligheid et cetera) en
- de werkzaamheden zodanig worden uitgevoerd dat er sprake is van zorgvuldig handelen.

Vrijstelling

In het *'Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen'*, ook wel AMvB artikel 75 genoemd, zijn (onder andere) een aantal wijzigingen rondom ontheffingen en vrijstellingen beschreven. In het kort houdt de wijziging in dat niet altijd meer een ontheffing noodzakelijk is. De vrijstellingsregeling bevat vrijstellingen voor activiteiten die vallen onder:

- bestendig beheer en onderhoud (ook in landbouw en bosbouw),
- bestendig gebruik en
- ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen. Hierbij is onderscheid gemaakt in drie categorieën, waarin soorten zijn ingedeeld op basis van zeldzaamheid en kwetsbaarheid.

Tabel 1 – Algemene soorten

Voor deze soorten geldt de lichtste vorm van bescherming. Als de werkzaamheden of activiteiten vallen onder de hierboven beschreven activiteiten, dan geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen van Artikel 8 tot en met 12 van de Flora- en faunawet. Aan

deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets. Uiteraard geldt wel de algemene zorgplicht.

Tabel 2 – Overige soorten

Deze soorten genieten een zwaardere bescherming. Er geldt alleen een vrijstelling als sprake is van werkzaamheden of activiteiten zoals hierboven beschreven én indien gehandeld wordt volgens een, door de Staatssecretaris van EL&I, goedgekeurde gedragscode. Indien niet gewerkt wordt volgens een gedragscode, kan het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk zijn. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets.

Tabel 3 – Soorten, genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 AMvB artikel 75

Deze soorten genieten de zwaarste bescherming. Ook al is sprake van werkzaamheden zoals hierboven beschreven, dan hangt het van de precieze aard van de werkzaamheden af of een vrijstelling met gedragscode geldt, of een ontheffing noodzakelijk is. Voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting geldt altijd dat voor deze soorten een ontheffing moet worden aangevraagd. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de uitgebreide toets.

Vogels

Vogelsoorten zijn niet opgenomen in de hierboven genoemde categorieën. Voor verstoring van vogels en vogelnesten wordt geen ontheffing verleend voor ruimtelijke inrichting of ontwikkeling en niet voor dwingende redenen van openbaar belang. Voor vogels geldt dat u alleen ontheffing kunt krijgen op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Dat zijn: bescherming van flora en fauna, veiligheid van het luchtverkeer, volksgezondheid of openbare veiligheid. Buiten het broedseizoen mogen de nestplaatsen, zonder ontheffing, worden verstoord. Daarbij geldt geen standaardperiode voor het broedseizoen. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. De meeste vogels broeden tussen medio maart en medio juli. Van een (beperkt) aantal vogels is de nestplaats jaarrond beschermd. Op de volgende categorieën gelden de verbodsbepalingen van artikel 11 van de Flora- en faunawet het gehele seizoen:

- 1 Nesten die binnen en buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
- 2 Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop.
- 3 Nesten van vogels die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing.
- 4 Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.

Nesten die niet het hele jaar door zijn beschermd in de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' worden de volgende soorten aangegeven als categorie 5. Deze zijn buiten het broedseizoen niet beschermd. Categorie 5-soorten zijn wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

- 5 Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

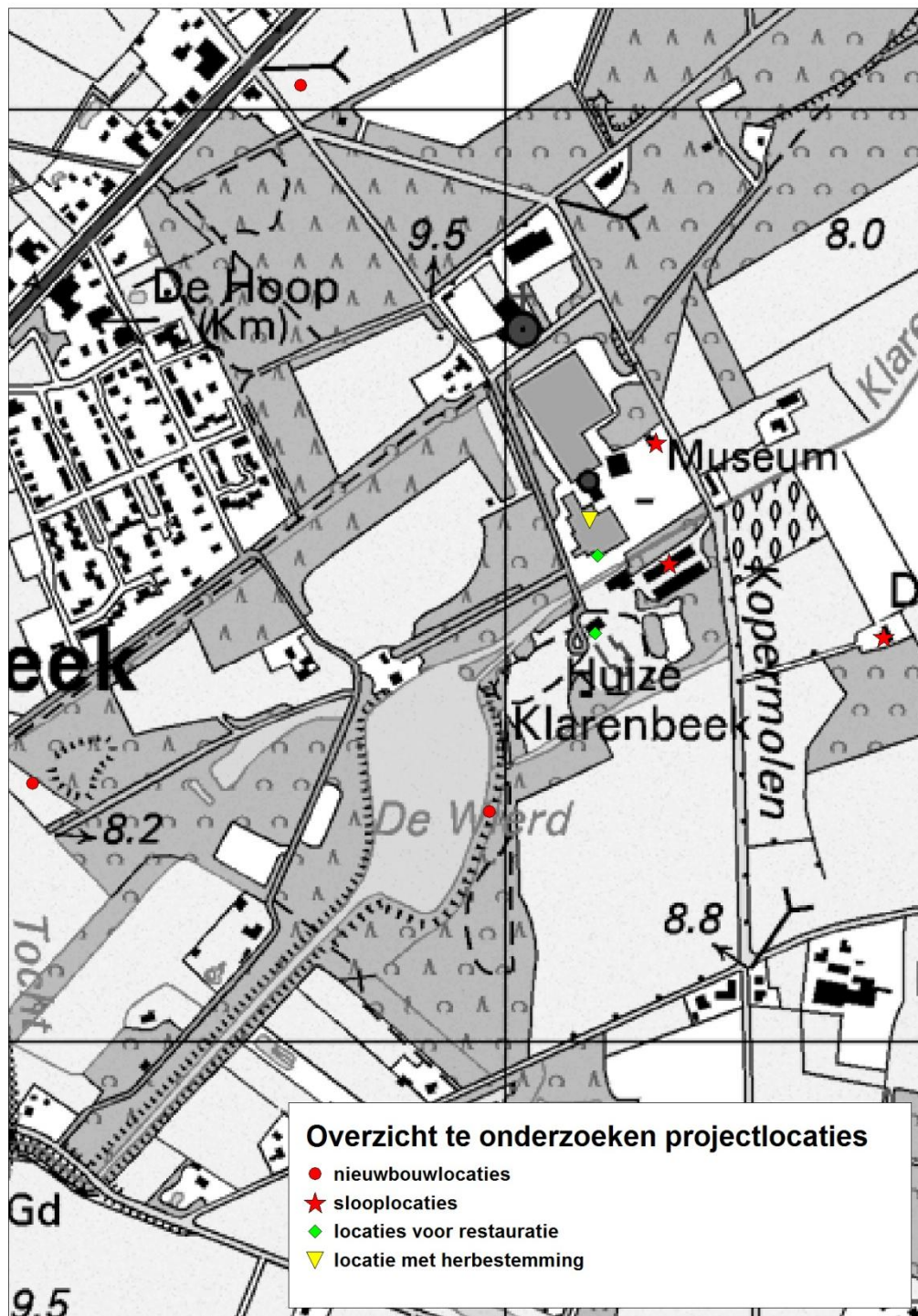
Mitigatie

Negatieve effecten en daarmee een ontheffingsaanvraag kunnen worden voorkomen door vooraf gaand aan het project mitigerende (= verzachtende) maatregelen op te stellen en uit te voeren. Het gaat dan om het behoud van de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort.

BIJLAGE 2 ONTWIKKELINGEN

RUIMTELIJKE

BIJLAGE 3 WAARNEMINGEN

